

R.-K. Parochie
H. Andreas, Heerlen

Regeerprogramma 2021-2025: Stop ecocide en schending mensenrechten

Querida Amazonia

Nationale of internationale ondernemingen die het Amazonegebied schade toebrengen en het recht van inheemse volkeren op grondgebied en de afbakening ervan, op zelfbeschikking en op voorafgaande toestemming niet respecteren, moeten eindelijk hun eigen naam krijgen: *onrechtvaardigheid en misdaad*. Wanneer sommige bedrijven die dorsten naar gemakkelijke winsten zich de gebieden toe-eigenen en zelfs het drinkwater privatiseren, of wanneer de autoriteiten toestemming geven aan houtkap, mijnbouw- of olieprojecten en andere activiteiten die de bossen vernietigen en het milieu vervuilen, worden de economische verhoudingen onterecht getransformeerd en worden ze een dodelijk instrument. Dit gaat gepaard met ernstige schendingen van de mensenrechten en nieuwe vormen van slavernij. We kunnen niet toestaan dat de globalisering "een nieuw soort kolonialisme" wordt.

Paus Franciscus in zijn apostolische vermaning Querida Amazonia

Heerlen, 17 maart 2021

Aan politieke partijen betrokken bij de formatie van een nieuwe regering

Inleiding

Nu politieke partijen in Nederland aan het werk gaan om een nieuwe regering te formeren en een nieuw regeerprogramma vast te stellen, wil de Amazonewerkgroep Heerlen¹ u enkele zorgen en voorstellen voorleggen waarvan wij hopen dat u ze in dat programma zult opnemen.

Als lokale organisaties van mensen die zich medeverantwoordelijk voelen voor het wereldgebeuren zijn wij oprecht bezorgd over de houding van de Nederlandse regering met betrekking tot de handelwijze van Nederlandse bedrijven en financiële instellingen in met name het Amazonegebied. Nederland blijkt immers betrokken bij grote projecten in Brazilië

¹ De R.-K. Parochie H. Andreas, HeerlenMondiaal en de Steungroep Indianen in Brasil maken zich ernstig zorgen over de ontwikkelingen in het Braziliaanse Amazonegebied: ontbossing, schending van de rechten van de inheemse bevolking, grootscheepse productie van soja en rundvlees, vervuiling door mijnbouw. Samenwerkend in de Amazonewerkgroep Heerlen willen bovengenoemde organisaties deze problemen aan de orde stellen. De werkgroep richt zich op Nederlandse bedrijven, financiële instellingen en overheid.

die enorme gevolgen hebben voor de oorspronkelijke bewoners van het land, voor milieu en leefomgeving, feitelijk voor de hele mensheid.

In de voorbije twee jaren schreven we hierover brieven aan minister Kaag (bijlage 1 en 2), parlementsleden en politieke partijen (bijlage 3). Aan de minister legden wij onze zorgen voor aangaande de ontbossing, verwoesting, branden, vervuiling en mensenrechtenschendingen in het Amazonegebied en met name het aandeel van Nederlandse bedrijven en overheid daarin. Ook vroegen we om wetgeving die internationaal opererende bedrijven verplicht ook in het buitenland de mensenrechten te respecteren en het milieu te beschermen. Ook de Kamerleden, in het bijzonder de leden van de commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking vroegen we om dergelijke wetgeving, ook in internationaal verband.

De minister en Kamerleden zijn serieus op onze voorstellen ingegaan, maar daarmee zijn onze zorgen nog niet weggenomen.

Nu een nieuwe regering moet worden gevormd en een regeerakkoord wordt geschreven, vinden we het een geëigend moment om de Nederlandse politiek opnieuw te benaderen om onze zorgen en ideeën naar voren te brengen.

Onze voorstellen

Wij maken ons ernstige zorgen over de ontbossing, de verwoesting, de branden en de vervuiling in natuurgebieden in de wereld en in het bijzonder in het Amazonegebied. We voelen ons medeverantwoordelijk voor het aandeel van Nederlandse bedrijven, financiële instellingen en overheid in die verwoesting en schending van mensenrechten.

Bedrijven ook in het buitenland verantwoordelijk voor mensenrechten en milieu

De Nederlandse overheid vertrouwt erop dat bedrijven zelf hun verantwoordelijkheid weten te nemen en zich zullen houden aan de richtlijnen voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen als zij buiten onze grenzen opereren. Dat blijkt lang niet altijd het geval. Veel bedrijven nemen hun verantwoordelijkheid niet, maar schuiven die af op bedrijven en instanties in het betreffende land.

In een recent proces tegen Shell bleek dat de rechter het afschuiven van de verantwoordelijkheid niet altijd meer accepteert, maar het is voor benadeelden veel te moeilijk om recht te verkrijgen.

Om die reden pleiten wij voor wetgeving. De vrijblijvendheid bij het respecteren van mensenrechten en milieucriteria moet van tafel. Het kan niet zo zijn dat bedrijven met praktijken waardoor ze binnen ons land vervolgd zouden worden, daar in het buitenland mee weggomen. Daarom komen wij met de volgende oproep:

Kom zo spoedig mogelijk met wetgeving die Nederlandse bedrijven dwingt ook in het buitenland de mensenrechten te respecteren en het milieu te beschermen.

UN Binding Treaty on Business and Human Rights

In het kader van de Verenigde Naties wordt gewerkt aan het verplichten van internationaal opererende bedrijven om mensenrechten te respecteren. Al sinds 2014 wordt onderhandeld over het 'UN Binding Treaty on Business and Human Rights'. De onderhandelingen lijken in het slop te zitten. Bij de laatste ronde in 2020 was er zelfs geen delegatie van de Europese Unie aanwezig. We vinden het belangrijk dat dit verdrag er komt. Daarom:

De Nederlandse regering moet zich inspanssen om het UN Binding Treaty on Business and Human Rights zo spoedig mogelijk tot stand te brengen.

Behoud het Woud

In 2019 dienden de Tweede Kamerleden Bram van Ojik en Isabelle Diks de initiatiefnota 'Behoud het Woud' in. In deze nota werden tien goede voorstellen gedaan om bossen te beschermen en herbebossing te stimuleren. Voor één van de voorstellen willen we speciale aandacht vragen:

Neem het voortouw voor een multilateraal bindend verdrag over bossen.

In de nota wordt ook het belang van diplomatieke actie voor de bescherming van bossen benadrukt.

Ecocide naar Internationaal strafhof

Het staat voor ons vast dat er voor de bescherming van de natuur niet alleen vertrouwd kan worden op de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven. Zoals in ons land de aanpak van plastic flesjes en drankblikjes niet door de bedrijven alleen geregeld kon worden, zoveel te minder op het terrein van mensenrechten en milieu waar zoveel belangen en financiën in het geding zijn. Zeker in het geval van grootschalige verwoesting van het milieu (ecocide) zijn sancties noodzakelijk. In de Tweede Kamer is door Lammert van Raan vorig jaar een initiatiefnota ingediend om te onderzoeken of 'ecocide' als een nieuw misdrijf ondergebracht kan worden bij het Internationaal Strafhof in Den Haag. Brazilië bij voorbeeld zou dan aangeklaagd kunnen worden voor grootscheepse houtkap en mensenrechtenschendingen in het Amazonegebied.

We vragen daarom aan de nieuwe regering:

Steun of initieer een amendement dat beoogt het misdrijf ecocide aan het Statuut van Rome toe te voegen, zodat dit misdrijf vervolgd kan worden bij het Internationaal Strafhof.

Diverse landen zijn ons hierin al voorgegaan of overwogen die stappen te zetten (o.a. Frankrijk, Zweden, België, Malediven, Finland). Ook paus Franciscus spreekt van 'misdrijven tegen de aarde', die een ernstige aantasting vormen van ons ecosysteem, 'ecocide' en roept op tot bestrijding hiervan.

Slot

Zoals hierboven al is aangegeven richt de aandacht van de Amazonewerkgroep Heerlen zich in de eerste plaats op de gevolgen van de activiteiten van Nederlandse bedrijven, financiële instellingen en overheid op het Amazonegebied en haar inwoners. Maar veel van de problemen die daar spelen, komen ook elders voor. Daarom zijn onze voorstellen in meer algemene termen verwoord.

We hopen dat u bij de plannen voor een nieuwe regering onze voorstellen in overweging wilt nemen.

Wij wensen u succes bij de werkzaamheden voor een regeerprogramma,
Met vriendelijk groet namens de Amazonewerkgroep Heerlen,

G. Bles